

la libertad. Escritora intensa y apasionada, que renueva el compromiso del intelectual, del profesional de la palabra, con la causa de los desfavorecidos: los marginados, los inmigrantes, y, sobre todo, las extranjeras de sí mismas que siguen siendo algunas mujeres.

Francisco Domínguez

Josefina CARRERA I SABATÉ, *Escola catalana i variació fonètica. Una evolució del vocalisme àton a Alguaire i Lleida*, Pagès Editors, Lleida, 2002, 260 pp.

Els qui coneixen l'autora no podran esperar d'aquest llibre altra cosa que un estudi rigorós i precís del tema. I aquesta impressió es converteix en una realitat des del seu índex fins a l'última de les pàgines que el conforma. Josefina Carrera continua així una trajectòria ascendent iniciada fa uns anys amb la confecció de la seva tesi de llicenciatura sobre «la pretònica e-a a Alguaire». Li va seguir un projecte de més envergadura, la tesi doctoral, la qual amb el títol de *L'alternança a/e al Segrià*, n'ampliava el camp d'estudi. La fonètica dialectal aviat esdevé un punt de partida per tal d'assolir metes més ambicioses que sorgeixen de l'àmbit de la sociolingüística tal i com indica ja el títol del volum en qüestió. Als coneixements acadèmics de primera mà s'hi afegeix però, en el cas present un afecte preuat i entranyable pel poble d'origen i per la seva terra. Com la cèlebre protagonista d'*Allò que el vent s'endugué* Josefina Carrera demostra conèixer bé els seus i per això és capaç d'atançar al lector a una realitat, la del Segrià, i ensems la lleidatana en general, que no sempre s'ha viscut sense complexes.

Així doncs, amb la mescla de conviccions personals i de dades científiques que no malbarata gens el contingut de l'obra, l'autora intenta suplir un buit: parteix del fet que el canvi lingüístic en català no s'ha estudiat profundament i se centra en les modificacions fòniques que s'originen a la parla lleidatana arran de l'escolarització dels seus habitants. Observa les alternances [a], [e] en posició pretònica i les explica tenint en compte un ampli ventall de factors: lingüístics, socials i psicològics.

Per tal d'assolir els seus propòsits Carrera distribueix la matèria en cinc parts. A tall d'introducció, la primera situa geogràficament, demogràfica i sociocultural la zona objecte d'estudi, el Segrià. Revisa des de l'etimologia del seu poble fins a les característiques dels trets vocàlics del català per a passar, en una segona instància, a l'exposició del marc teòric sobre el concepte de canvi lingüístic destacant-ne, és clar, les particularitats fòniques atès el procés d'aprenentatge de la llengua realitzat pels infants de tres anys.

En la segona, l'autora descriu les seves «armes» metodològiques. Després d'advertir que el treball és fruit de dues èpoques diferents, la qual cosa li permet a hores d'ara basar-se en resultats ja obtinguts, s'estableixen els orígens dels qüestionaris utilitzats, les enquestes realitzades, el tractament informàtic emprat i els motius pels quals s'ha procedit segons una manera determinada. El capítol s'acompanya de gràfics que fan entenedora quina és la mostra d'informadors escollida prenent com a punt de partida variables com les de l'edat, l'ocupació i el nivell educatiu.

La tercera part del treball concedeix tot el protagonisme i el mèrit que això suposa a la investigadora puix que exposa una àmplia interpretació i anàlisi de les dades recollides. Els seus arguments la porten a establir l'escolarització com a factor indispensable per a justificar el fenomen d'alternança de vocals. La producció més banal d'un so corresponent al conjunt d'estudi dona lloc a una reflexió minuciosa il·lustrada ja sigui per altres exemples degudament raonats, ja sigui a través de gràfics que faciliten la comprensió de les tesis promulgades.

Li segueix un quart capítol que completa l'anterior en el sentit que ara el canvi lingüístic es considera des d'una altra vessant com és la de la subjectivitat dels parlants, incidint en aspectes com el de la inseguretat de l'emissor en front de la norma.

En última instància, toquen el cim unes conclusions teòriques on Josefa Carrera, tot fent prova altre cop de la seva honradesa intel·lectual, situa les seves aportacions a la cua dels predecessors en l'estudi del canvi lingüístic alhora que llença un gran repte a la societat lleidatana: el de resguardar la riquesa dialectal pròpia de la contrada, que com ja dèiem, especialment en unes generacions maltractades quant a l'estudi del català, s'ha viscut com un signe de provincianisme.

No cal dir que el llibre disposa per als seus usuaris d'una selecta però àmplia bibliografia sobre el tema que permet als lectors aprofundir ara un aspecte, adés un altre.

L'esforç que l'autora esmerça per tal de bastir un tractament innovador del canvi fonètic no ha estat doncs, en va. Ans al contrari, creiem que per la seva vàlua l'obra mereix amb escreix figurar en moltes biblioteques, tant especialitzades com amatents i esperem que —parafraçant la frase amb què ella mateixa clou el llibre— «la història serà testimoni» del valor de la seva aportació.

M. Carme Figuerola